

Posudek oponenta doktorské disertační práce

Kandidát : Mgr.Magdalena Čapková

Název práce: Úrazy související s vodou v České republice

Školitel: prof.MUDr.Miloš Velemínský,CSc.

Oponent: doc.MUDr.Veronika Benešová, CSc

Disertační práce je zpracována na 95 stranách a devíti přílohách, přehledně rozdělena na část teoretickou, vlastní výzkum jehož výsledky jsou diskutovány a závěr.Zabývá se aktuálním tématem, které dosud v ČR nebylo v podobném rozsahu zpracováno. Úrazy zasahují do zdravotního stavu české populace velmi výrazně a především u dětí je jejich prevence nanejvýše aktuální,zvolená problematika odpovídá požadavku ochrany zdraví a cílené prevence.

V teoretické části je shrnuta základní charakteristika úrazu spojeného s vodou, výčet faktorů vznik úrazů ovlivňujících a následků, včetně přehledného shrnutí možných způsobů prevence. Přehled základních pojmů a faktorů ovlivňujících úrazovost, patologie tonutí a přehled poranění souvisejících s vodním prostředím i prostředků první pomoci považují za průkaz výborné znalosti literárních pramenů a schopnost s dostupnými zdroji pracovat.

Tři postulované cíle práce byly splněny. Monitoring úrazů spojených s vodou v průběhu tří a půl roku byl úspěšně zaveden a vytvořena ojedinělá databáze zahrnující osoby všech věkových skupin, identifikovány byly rizikové faktory vzniku tohoto druhu úrazu v České republice a to přes značné obtíže, které jsou se sběrem podrobných zdravotnických dat spojeny. Obdivuhodná je schopnost využít všech dostupných zdrojů dat a systematicky je třídit pro vytvoření závěrů pro prevenci důležitých. Výsledky práce identifikovaly nejvýznamnější rizika úrazů souvisejících s vodou, pády do vody, nedostatečný dohled, alkohol a další a to pro jednotlivé věkové kategorie. Hypotézy které autorka stanovila byly výzkumem potvrzeny. Programové vybavení „Utonulí“ je originální a umožňuje vytvoření anonymní databáze s možností třídění dat podle zadaných potřeb.

Zvláště záslužné je zařazení poranění souvisejících s vodou, tato kategorie nebyla dosud u nás nikdy sledována a vzhledem k závažnosti následků, zvláště u skoků do vody a poranění páteře, tonutí jako komplikace jiných onemocnění či sebevraždě spojená s vodou nabízí i širokou možnost preventivních zásahů. Alarmující statistika utonutí ve stáří, požití alkoholu jako rizikový faktor utonutí a identifikace nastupujícího rizika tonutí dětí v domácích bazénech ukazuje na naléhavost zaměření prevence také na domácí prostředí.

Cenné je i zjištění, že údaje z různých zdrojů se liší a potřeba jednotného sběru dat je jasná. Období ve kterém sběr dat probíhal zahrnoval povodně v roce 2002, kdy monitoring jasně prokázal, že informace mohou být značně zkreslené a nekonzistentní. V diskusi považuji za správné upozornění na nedostatečně rozlišující položky v MKN-10 a málo používané kódy pro zevní příčiny poranění.

Autorka v závěru shrnuje doporučení pro praxi, které vychází ze zásad správné praxe, publikovaných výsledků výzkumu jiných autorů a preventivní opatření navrhuje tak, aby odpovídaly situaci v České republice, vychází přitom z vlastního výzkumu a jeho závěrů.Navržená klasifikace je vhodný a potřebný přehled o vzniku a okolnostech úrazu spojeného s vodou a její použití by znamenalo přínos pro preventivní rozhodování.

Předložená práce je nesporným přínosem pro prevenci úrazů, pokrývá problematiku úrazů spojených s vodou vyčerpávajícím způsobem a přináší jedinečné informace o výskytu a závažnosti tohoto druhu úrazů včetně originálních návrhů pro prevenci.

Připomínky: V první kapitole chybí v definici úmyslných úrazů sebepoškození, násilí namířené proti vlastní osobě.

Dotazník je vysoce vyčerpávající a to do jisté míry omezuje počet a ochotu vyplňujících ke spolupráci. Proto běžné použití je zatím nepravděpodobné, ale pokud se všechny údaje získají je jedinečným zdrojem informací.

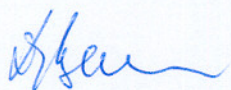
Autorka byla do jisté míry limitována problémy se získáváním dat, vysoký počet neurčených utonutí zvláště v retrospektivní části zužuje pohled na problematiku i její řešení.

V návrzích na legislativní úpravu vykazování úrazů bych dodala také potřebu legislativní úpravy ochrany zdraví při vodních sportech, využívání koupališť a vodních ploch a dozoru kvalifikovaných záchranářů.

ZÁVĚR : Doporučuji disertační práci Mgr.Magdalény Čapkové k obhajobě a při kladném průběhu udělení titulu PhD. ve vědním oboru Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí a mládeže.

Místo vypracování a datum: V Praze dne 21.8.2006

Podpis: Doc.MUDr.Veronika Benešová,CSc.

Posudek oponenta doktorské disertační práce

Kandidát: Mgr. Magdalena Čapková

Název práce: Úrazy související s vodou v České republice

Školitel: prof. MUDr. Miloš Velemínský, CSc.

Oponent: doc. MUDr. Karel Dohnal, CSc.

(Vlastní hodnocení)

Aktuálnost zvolené problematiky

Úrazy související s vodou jsou v ČR druhou nejčastější příčinou úmrtí následkem úrazu. I zde platí požadavek Zdraví 21 na snížení úrazovosti do roku 2020, u dětí konkrétně o 50%. Na rozdíl od některých dalších skupin úrazů, je v ČR situace naprosto neuspokojivá. Kromě Blažka, který sledoval dětskou populaci hospitalizovanou ve FN Motol v souvislosti s tonutím a utonutím a Novotného, se v podstatě nikdo dosud touto tematikou nezabýval. Autorka se tedy jako jedna z prvních v ČR společně s profesorem Velemínským začala věnovat této velmi závažné kapitole v úrazové problematice.

Stanovené cíle doktorské disertační práce (splnění cílů)

Hlavním cílem práce je tedy doplnit dosud nezmapovanou část úrazové problematiky. Byly stanoveny tři dílčí cíle - monitoring úrazů souvisejících s vodou

- vytvoření databáze těchto úrazů
- identifikace rizikových faktorů vzniku úrazů souvisejících s vodou v ČR

Sběr dat se týkal období roku 2001, kdy byla provedena retrospektivní studie a let 2002 až 2004, ve formě studie prospektivní. Pro zmapování situace autorka použila v podstatě všech relevantních zdrojů, i když některé se později ukázaly jako nespolehlivé.

Pro zpracování dat, týkajících se úrazů spojených s vodou byl vytvořen program, na jehož vzniku se autorka významně podílela. Program umožnil i velice dobré vyhodnocení rizikových faktorů a dalších okolností sledovaných úrazů a vytvoření konkrétních doporučení pro praxi..

Nové poznatky, které byly dosaženy v doktorské disertační práci:

Tyto nálezy bych rozdělil do dvou částí. Část první se týká dosavadního způsobu sběru dat. Autorka zjistila vážné nedostatky v hlášení těchto úrazů. Jako příklad vybírám asi ten nejmarkantnější. ÚZIS uvedl za určité časové období počet 245 utonulých, zdroje soudního lékařství pouze 195. Přitom ÚZIS čerpá svá data z listů o prohlídce mrtvého, které vyplňují lékaři soudních oddělení. Další nedostatek, na který upozorňuje autorka jsou nejasnosti v hlášení těchto případů. Pro stejný případ je možné použít klasifikaci utonulý, nebo oběť povodně.

Druhá část se týká vlastních nálezů a zmapování situace v ČR. Autorka provedla sledování dosud nebývalého rozsahu a tak máme k dispozici materiál, na jehož základě lze upravit jak systém dalšího sledování úrazů, tak i připravit odpovídající preventivní opatření.

Přínos pro další rozvoj vědního oboru:

Autorka na základě zpracovaných dat navrhuje nový systém klasifikace příčin úmrtí poranění souvisejících s vodou. Jeho přijetí a implantace do běžné praxe by umožnilo vytvářet a upravovat konkrétní preventivní opatření. Sebraná data lze poté hodnotit programem, jehož je kandidátka spoluautorem. Navržený systém rovněž daleko více umožňuje mezinárodní srovnání.

Připomínky:

Při sběru dat byl použit dotazník, který je v textu na s. 35 avizován jako příloha č. 4, ve skutečnosti se jedná o přílohu č.5.

Příloha č.4 se sice týká tonutí, ale uvedené schéma má na svém konci smrt. Na straně 6 je uvedena definice tonutí jako poranění, související s vodou, které nemá fatální následky. Uvedené připomínky lze hodnotit jako přehlédnutí a v žádném případě nesnižují vysokou hodnotu předložené práce.

ZÁVĚR:

Doporučuji předloženou disertační práci k obhajobě a navrhuji udělení PhD. ve vědním oboru P - 5345- Specializace ve zdravotnictví Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí a mládeže.

Místo vypracování a datum: Praha, 3.8.2006

Podpis:

